

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УПРАВНИ СУД
26 У 3254/20
Дана 11.03.2022. године
Б Е О Г Р А Д

У ИМЕ НАРОДА

Управни суд, у већу састављеном од судија: Биљане Шундерић, председника већа, Весне Иконић и Јелице Пајовић, чланова већа, са судским саветником Немањом Вујовићем, као записничарем, одлучујући у управном спору по тужби тужиле АА из ..., ..., ..., коју заступа пуномоћник Ива Марковић, адвокат из Београда, Краља Милана 33/6, против туженог Министарства финансија Републике Србије, Управе за јавни дуг, ради поништаја решења број 401-4014/2017-001 од 23.12.2019. године, у предмету неисплаћене девизне штедње, у нејавној седници већа, одржаној дана 11.03.2022. године, донео је

П Р Е С У Д У

I Тужба СЕ ОДБИЈА

II ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова управног спора.

О б р а з л о ж е њ е

Оспореним решењем одбијена је пријава потраживања подносиоцу пријаве АА, ..., ..., заведена под бројем 401-4014/2017-001.

Тужила је дана 18.02.2020. године, преко пуномоћника, поднела тужбу Управном суду против оспореног решења и предлог за покретање поступка оцене уставности одредаба члана 1. став 1. и став 4. Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територијама бивших република СФРЈ и Уредбе о поступку за утврђивање права на исплату девизне штедње грађана. У тужби тужила побија законитост оспореног решења због непотпуно и нетачно утврђеног чињеничног стања и неправилног закључка у погледу чињеничног стања, неправилне примене материјалног права, непоступања по правилима поступка и осталих разлога предвиђених чланом 24. Закона о управним споровима. Истиче да поступци ради остварења права тужиле пред разним

судовима и органима у разним државама трају већ 28 година, због чега је тужила онемогућена да ужива у својој имовини. Позива се на пресуду Европског суда за људска права у предмету Алишић и други против БиХ, Хрватске, Србије, Словеније и БЈР Македоније, којом је утврђено да је Србија повредила и члан 13. Ковенције и да поновна повреда може Републику Србију изложити обавези да свим лицима исплати и накнаду нематеријалне штете, због чега тужила нема правни основ да тражи испуњење свог потраживања у БиХ и Федерацији БиХ, нарочито због тога што је приватизација окончана, верификација страних банака и готовинске исплате искључена, а Агенција за приватизацију ФБиХ је обуставила трансфер свих средстава на ЈРГ грађана. Сматра да потврда Агенције за приватизацију ФБиХ, према којој на рачуну тужиле постоји неутрошен износ из основа старе девизне штедне не представља доказ да тужила има било какво право, односно да је штедњу конвертовао у одређено право, већ супротно да тужила није искористила своју стару девизну штедњу. Наглашава да тужени у спроведеном поступку није утврдио кључну чињеницу од које зависи право тужиле, а то да ли је његова штедња која је “пренесена” заиста утрошена или исплаћена. Додаје да тужили није дата никаква могућност да се непосредно или писмено изјасни о битним чињеницама и околностима и заштити своја права и интересе, па тужила захтева одржавање усмене јавне расправе и одлучивање у пуној јурисдицији. Посебно наглашава да никада није дошло до промене дужника у смислу одредбе члана 446. Закона о облигационим односима, јер тужила није пристала на такву промену, већ евентуално до једностраног преузимања испуњења, у ком случају није дошло до гашења дуга према дужнику, а који је према пресуди Европског суда за људска права Република Србија. По мишљењу тужиле, задатак туженог органа је био да утврди који износ девизне штедне није утрошен и да тај преостали део исплати. Указује да је тужени орган потпуно занемарио да је ФБиХ 2004. године усвојила ново законодавство и да је обавеза за стару девизну штедњу у домаћим банкама прешла 2006. године са ентитета на државу доношењем Закона о мерењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедне, према коме је обавеза за штедњу у локалним филијалима ББ и ВВ била изричито искључена, при чему је тим законом уведена обавеза верификације потраживања и тако су настали верификацијски сертификати. Готовинске исплате су од почетка биле потпуно искључене и никада нису биле омогућене. Истучићи да су одредбе члана 1. став 4. и 5. закона, који је донет у сврху извршења пресуде Европског суда за људска права, у директној, очигледној и недвосмисленој супротности са тачком 146. те пресуде, предлаже да суд уважи тужбу, поништи оспорено решење, усвоји пријаву потраживања тужиле и утврди право на девизну штедњу по основу штедног улога положеног код ВВ у износу од 18.006,00 ДМ и 1.266,15 АТС са каматама, и обавезе тужену Републику Србију да тужили накнади трошкове поступка за судске таксе и заступање од стране пуномоћника из реда адвоката у износу од 36.000,00 динара за састав тужбе и 584,00 динара таксе на тужбу. Уколико суд не одлучи на предложени начин, предлаже да суд уважи тужбу, поништи оспорено решење и предмет врати на поновни поступак, уз обавезу накнаде трошкова поступка у већ наведеном износу. Такође, у смислу члана 168. Устава Републике Србије, предлаже да суд застане са поступком у овом управном спору и Уставном суду поднесе предлог за оцену уставности одредаба члана 1. став 1. и став 4. Закона о регулисању јавног дуга Србије и Уредбе о поступку за утврђивање права на исплату девизне штедне грађана (“Сл. гласник РС”, бр. 8/17, 9/18 и 61/19), са даљим предлогом да Уставни суд Републике Србије утврди да наведене одредбе нису у сагласности са диспозитивима, разлозима и образложењем, односно налозима из пресуде Европског суда за људска права Алишић и

други, а самим тим да су у супротности са Уставом Републике Србије, опште прихваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.

У одговору на тужбу тужени орган је у свему остао код разлога из образложења оспореног решења, наводећи да се у конкретном случају ради о старој девизној штедњи која је на основу одлука надлежних органа Федерације Босне и Херцеговине пренета на приватизацијске рачуне при Агенцији за приватизацију Федерације Босне и Херцеговине. Са преносом штедње на приватизацијске рачуне престала је одговорност ВВ за исплату штедње, због чега Република Србија не може преузети обавезе поменуте банке, јер она не постоји. Предложио је да суд тужбу одбије као неосновану.

Решавајући овај управни спор без одржавања усмене расправе, сагласно одредби члана 33. став 2. Закона о управним споровима (“Сл. гласник РС”, бр. 111/09), и испитујући законитост оспореног решења у границама захтева из тужбе, у складу са чланом 41. став 1. истог закона, Управни суд је, по оцени навода тужбе, одговора на тужбу и списка предмета ове управне ствари, нашао да је тужба неоснована.

Из списка предмета и образложења оспореног решења произлази да је тужила, на основу позива за пријаву потраживања по основу девизне штедње од 23.02.2017. године, поднела пријаву потраживања, која је евидентирана под бројем 401-4014/2017-001 од 06.12.2017. године, а на основу две девизне штедње положене код ГГ и једну код ВВ, бројеви партија 3502244, 1008358, 1101-03-04265-8. Утврђено је да је тужила уз пријаву поднела оригинал девизне штедне књижице банке ГГ под бројем 003418, ГГ под бројем 1136-03-00396-8 и ВВ под бројем 0597176 у којима постоји печат са назнаком „евидентирана стара девизна штедња“, односно печат са називом банке – ДД. Такође, тужила је доставила и потврду ЋЋ, из које се види да није остварила право у Босни и Херцеговини по основу старе девизне штедње, нити да јој је то право признато од стране Федерације Босне и Херцеговине, као и изјаву, дату под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, да предметну стару девизну штедњу није пренела на друго лице. Имајући у виду назнаку о „евидентираној старој девизној штедњи“ у штедној књижици, односно о преносу штедног улога на банку са седиштем у БиХ, уз могућност даљег преноса те штедње, тужени орган је дописом од 22.03.2019. године затражио од подносиоца пријаве допунску документацију, у циљу провере тачности података и документације ради утврђивања испуњености услова за остваривање права на девизну штедњу. Поступајући по захтеву туженог, тужила је доставила потврду Агенције за приватизацију у Федерацији БиХ број 4-14-805-1/19 од 03.04.2019. године, којом се потврђује, на основу увида у базу података Јединствених рачуна грађана (ЈРГ), да на ЈРГ ..., АА, постоји неутрошен износ од 18.188,65 КМ из основа старе девизне штедње, достављен из ДД, регистрован 03.02.2000. године, уз напомену да Агенција за приватизацију није надлежна за поврат старе девизне штедње и да не располаже подацима о верификованим износима из основа старе девизне штедње. Ради утврђивања испуњености услова за признање права по основу девизне штедње, тужени је у сврху утврђивања чињенице да ли су бивше републике СФРЈ својим прописима девизну штедњу пренеле на друга правна лица, односно конвертовале у друга права, утврдила да је у ФБиХ донет Закон о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације („Службене новине ФБиХ“, бр. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11,

114/12 и 86/15). Полазећи од одредби поменутог закона и одредбе члана 9. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“, бр. 43/82 и 72/82 – испр., „Службени лист СРЈ“, бр. 46/96 и „Сл.гласник РС“ бр. 46/06) тужени орган је утврдио да филијале ВВ на територији ФБиХ нису пословале у време наведеног преноса девизне штедње, да је девизна штедња тужиле пренета на друго правно лице – банку са седиштем у ФБиХ, односно приватизацијски рачун, чиме је претворена у другу врсту имовине (сертификат) и да на наведени начин тужила као штедиша више није у односу са банком код које је својевремено полагао девизну штедњу, већ је ступио у однос са Федерацијом Босне и Херцеговине. На основу изнетог тужени орган је, на предлог Комисије за израду предлога о утврђивању права на исплату девизне штедње, закључио да нису испуњени услови за признавање права по основу девизне штедње прописани Законом о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територији бивших република СФРЈ.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територији бивших република СФРЈ („Службени гласник РС“, број 108/16, 113/17 и 52/19) прописано је да се овим законом уређују услови, начин и поступак регулисања обавеза по основу неисплаћене девизне штедње грађана коју су до 27. априла 1992. године положили: 1) држављани бивших република СФРЈ, осим Републике Србије, код банака са седиштем на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територијама бивших република СФРЈ; 2) држављани Републике Србије код филијала банака са седиштем на територији Републике Србије, а које су се налазиле на територијама бивших република СФРЈ, а ставом 4. истог члана прописано је се одредбе овог закона не односе на девизну штедњу из става 1. овог члана која је у потпуности исплаћена у складу са прописима бивших република СФРЈ на чијој територији је положена, или коју су бивше републике СФРЈ својим прописима пренеле на друга правна лица, односно конвертовале у друга права.

Одредбом члана 9. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“, бр. 43/82 и 72/82 – испр., „Службени лист СРЈ“, бр. 46/96 и „Сл.гласник РС“ бр. 46/06) прописано је да се право стране државе примењује према свом смислу и појмовима које садржи.

Према одредби члана 2. Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације („Службене новине ФБиХ“, бр. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11, 114/12 и 86/15) потраживања грађана, која се измирују сукладно овом закону, сматрају се потраживања по основу старе девизне штедње, по основу компензације за денационализовану имовину која се не може вратити у власништво и посјед, потраживања по основу неисплаћених плаћа припадника Армије РБиХ, Хрватског вијећа одбране, Полиције и опћа потраживања утврђена Законом о приватизацији предузећа. Одредбом члана 3. став 1. истог закона прописано је да лице које има девизну штедњу у банкама или пословним јединицама са сједиштем на територији Федерације изнад 100 КМ, а било је држављанин бивше Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине и на дан 31. марта 1991. године имало

пребивалиште на територији која сада припада Федерацији стиче потраживања према Федерацији са стањем на дан 31. марта 1992. године. Одредбом члана 5. истог закона прописано је да се потраживања грађана по свим основама из члана 2. овог закона исказују на јединственом рачуну грађанина (у даљем тексту: Јединствени рачун) у организационој јединици Агенције за приватизацију у Федерацији БиХ, према мјесту пребивалишта грађанина, а одредбом члана 5а. истог закона је прописано да изузетно од члана 5. овог Закона потраживање по основу старе девизне штедње постаје унутрашњи дуг Федерације Босне и Херцеговине који се измирује у складу са посебним законом, осим ако лице које има потраживање по основу старе девизне штедње не да изјаву да се та потраживања користе за намене из члана 18. овог закона. Изјава из става 1. овог члана је неопозива и подноси се Федералном министарству финансија у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона. Према одредби члана 11. истог закона отварање Јединствених рачуна врши се по службеној дужности на основу матичног броја грађана-носитеља потраживања из овог закона, а отварање Јединственог рачуна по основу старе девизне штедње врши се на захтјев штедише. Јединствен рачун представља сертификат грађанина.

Код оваквог стања ствари, по оцени Управног суда, правилно је одлучио тужени орган када је одбио пријаву потраживања тужиле по основу девизне штедње, јер нису испуњени услови за признавање тог права. Правилно је тумачење туженог да је девизна штедња, у смислу одредбе члана 1. став 4. Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територији бивших република СФРЈ у складу са прописима Федерације Босне и Херцеговине, пренета на друго правно лице – банку са седиштем у ФБиХ, односно приватизацијски рачун грађана, чиме је конвертована у друга права која се могу реализовати у складу са Законом о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације. Како према потврди број 4-14-805-1/19 од 03.04.2019. године у Агенцији за приватизацију у Федерацији Босне и Херцеговине на јединственом рачуну грађана ... АА постоји неутрошен износ од 18.188,65 КМ из основа старе девизне штедње, достављен од ДД, регистрован 03.02.2000. године, правилно је закључивање туженог да тужилца по основу девизне штедње није више у односу са банком код које је својевремено полагала девизну штедњу, чије је седиште у Републици Србији, јер је иста пренета на другу банку са седиштем у Федерацији Босне и Херцеговине, чиме је престао законски основ за признавање права по основу неисплаћене девизне штедње грађана у складу са Законом о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територији бивших република СФРЈ. Поред тога, и у случају да тужилца није искористила стару девизну штедњу за намене прописане Законом о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације, евидентирана девизна штедња постала је унутрашњи дуг Федерације Босне и Херцеговине у складу са одредбом члана 5а. наведеног закона.

Управни суд је ценио наводе тужбе којима се указује да је тужени погрешно утврдио чињенично стање и на исто погрешно применио материјално право, па је нашао да су неосновани. Ово стога што се из образложења оспореног решења види да је тужени потпуно утврдио чињенично стање и то на основу доказа које је тужилца приложила уз пријаву и на тако утврђено чињенично стање је правилно

применио одредбе закона на које се позвао у образложењу оспореног решења. Поред тога, тужени је у оспореном решењу дао довољно јасне и на закону засноване разлоге за донету одлуку, које у потпуности прихвата и овај суд.

Цењени су наводи тужбе да тужени орган није пружио могућност тужиљи да се непосредно писмено или усмено изјасни о битним чињеницама и околностима и заштити своја права и интересе, па је Управни суд нашао да су без утицаја на другачије одлучивање. Ово стога што је одредбом члана 15. Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедне грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територијама бивших Република СФРЈ у ставу 1. прописано да Управа на предлог Комисије утврђује право на исплату девизне штедне на основу података и документације из члана 12. овог закона која јој је достављена уз пријаву потраживања и на основу података и документације којом располажу банке из члана 14. став 2. овог закона. Имајући у виду да је оспорено решење донето на основу члана 16. истог закона, Управни суд налази да је тужени орган у свему поступио у складу са наведеном одредбом члана 15., којом није прописано учешће странке приликом утврђивања права на исплату девизне штедне.

У вези предлога тужиље да суд застане са поступком у овом управном спору и да Уставном суду поднесе предлог за оцену уставности одредаба члана 1. став 1. и став 4. Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедне грађана, положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територијама бивших република СФРЈ, као и Уредбе о поступку за утврђивање права на исплату девизне штедне грађана, Управни суд указује да је одредбом члана 168. став 2. Устава Републике Србије (“Службени гласник РС”, број 98/06) прописано да свако правно или физичко лице има право на иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости, што значи и пуномоћник тужиље. Такође, суд указује да управни спор, као вид судске контроле јавне управе, представља правни спор о законитости тужбом оспореног управног акта, ради добијања судске заштите поништавањем акта. Дакле, тужбом се може захтевати уклањање незаконитог деловања органа јавне управе, при чему није обавеза суда да, по предлогу странке, застане са поступањем и да Уставном суду поднесе предлог за оцену уставности одредаба закона и подзаконских аката, који се у предметном или било ком другом случају примењују, већ је обавеза суда да исте примењује док су на снази.

Суд је ценио предлог тужиље да суд поништи оспорено решење и наложи туженом органу да тужиљи утврди потраживање, па је нашао да нису испуњени услови за такво одлучивање, у смислу чл. 43. ст. 1. Закона о управним споровима, будући да је претпоставка за решавање у спору пуне јурисдикције претходна оцена суда да управни акт треба поништити, што овде није случај.

Имајући у виду одредбу члана 33. став 2. Закона о управним споровима, а нарочито став 3. тог члана, према коме је суд обавезан да посебно наведе разлоге због којих није одржао усмену расправу, Управни суд је нашао да су се у конкретном случају стекли услови за одлучивање о законитости оспореног решења, без одржавања усмене јавне расправе. Ово стога што је предмет спора такав да очигледно не изискује непосредно саслушање странака ради утврђивања чињеничног стања, а не ради се ни о

другим, Законом о управним споровима прописаним, ситуацијама по којима је одржавање усмене јавне расправе обавезно. Дакле, ради се о судској ствари која не изискује додатни судски рад на утврђивању чињеница, јер се из навода тужбе, образложења оспореног решења и исправа садржаних у достављеним списима од стране туженог органа види да је чињенично стање правилно и потпуно утврђено и да је законитост оспореног акта требало оценити само у погледу спорних правних питања.

Са изнетих разлога, налазећи да оспореним решењем није повређен закон на штету тужиле, Управни суд је применом одредбе члана 40. став 2. Закона о управним споровима одлучио као у ставу I диспозитива пресуде.

Имајући у виду донету одлуку и успех тужиле у овом спору, суд је применом одредби чланова 66, 67. и 74. Закона о управним споровима и сходном применом одредбе члана 153. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20), одбио захтев тужиле за накнаду трошкова управног спора и одлучио као у ставу II диспозитива пресуде.

ПРЕСУЂЕНО У УПРАВНОМ СУДУ
Дана 11.03.2022. године, 26 У 3254/20

Записничар
Немања Вујовић,с.р.

Председник већа-судија
Биљана Шундерић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Дејан Ђурић

МН